

Minerva gymnasium
Gästa Skoglundsväg 2
907 36 Umeå

2011-01-28
1 (6)
Dnr 40–2010:1148

Minervaskolan i Umeå AB
Nygatan 47
903 30 Umeå

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Minerva gymnasium i Umeå

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A, kemi A och svenska B Minerva gymnasium i Umeå.

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs på verksamheten gällande det granskade området. Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att lärare i de granskade kurserna vid betygssättningen relaterar till mål och betygskriterier som har stöd i respektive kursplan. Skolan arbetar för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

De uppgifter/aktiviteter som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper är relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier och lärarna sammanfattar och värderar olika underlag och bedömningar systematiskt vid betygssättningen. I motiveringen till beslutet beskrivs de styrkor i verksamheten som iakttagits. Skolinspektionen lämnar ärendet utan ytterligare åtgärd.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Minerva gymnasium i Umeå

Bakgrund

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Minerva gymnasium ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygsätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?* och 2.) *sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolläddning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Minerva gymnasium som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Minerva gymnasium den 26–27 oktober 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen Minerva gymnasium utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010, 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet, 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2, nedan kallad Lpf 94), 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A, kemi A och svenska B som rör betygssättning. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Minerva gymnasium är en fristående skola som drivs av Minervaskolan i Umeå AB (Org.nr: 556573-5049 erbjuder gymnasieutbildning på två nationella- och ett specialutformat program: naturvetenskapligt program, samhällsvetenskapligt program samt specialutformat naturvetenskapsprogram med inriktning på företagande och entreprenörskap.

Minerva gymnasium startade sin verksamhet år 2002. Skolan har sedan starten kontinuerligt vuxit och har innevarande läsår cirka 560 elever. Minerva gymnasium är beläget i anslutning till universitetsområdet i Umeå och skolan hyr laborationslokaler av Umeå universitet. Skolan följer läroplanen för de frivilliga skolformerna Lpf 94

Motivering till beslutet

Lärarnas underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kun-

skapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygs-kriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygs-kriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B har gett eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygs-kriterier.

Intervjuer med lärare och elever samt de underlag som Skolinspektionen tagit del av visar att lärarna i de kurser som granskats får ett brett och varierat underlag för sina bedömningar. De underlag Skolinspektionen tagit del av i form av prov och hemuppgifter har innehåll och utformning som rymmer inom kursplanernas mål och betygs-kriterier. Elever med funktionsnedsättning erbjuds anpassade möjligheter att redovisa sina resultat.

Lärarna i historia A ger eleverna beskrivningar av vilka kvaliteter som betygsstegen motsvarar i kursen. Eleverna har bland annat genom hemuppgifter, prov och lektionsaktiviteter getts möjligheter att visa upp sin förmåga att använda epokbegrepp, ge bakgrund och sammanhang, samt göra jämförelser mellan företeelser då och nu. Arbetsuppgifterna erbjuder eleverna möjlighet att beskriva och formulera tankar samt utgå från och förhålla sig till källor.

I svenska B har eleverna på olika sätt beretts möjlighet att visa sin kunskaper och förmågor muntligt och skriftligt. Elevernas resultat på hemuppgifter, prov och lektionsaktiviteter ger respektive lärare de underlag som krävs för att kunna betygssätta eleverna i förhållande till kursplanens mål och betygs-kriterier.

I kemi A utgör, laborationsrapporter, prov samt lektioner underlag för lärarnas bedömning. De skriftliga underlag som Skolinspektionen tagit del av visar en god överensstämmelse i förhållande till kursplan och betygs-kriterier. I kemi A går lärarna vid kursstart igenom dessa mål och kriterier. Vid samtliga samtal framkommer att lärarna ger eleverna möjligheter att visa sina kunskaper på flera olika sätt i kemi A.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygs-kriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av respektive kursplans mål och betygs-kriterier.

Analys av underlag och samtal med lärare och elever visar att inga andra krav än vad som framgår av kursplanernas mål och betygs-kriterier ställs för betygen i de granskade kurserna.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att de kunskapskrav som lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

De underlag som skolan redovisat samt samtal med elever, lärare och rektor visar att eleverna inom de granskade kurserna bedöms och betygssätts utifrån kursplanernas betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Lärarna i de granskade kurserna har kunskap om och använder de föreskrifter som finns avseende bedömning och betygssättning. Lärarnas värderingar av elevernas kunskaper stämmer väl överens med de föreskrifter som finns på området

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygsättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i historia A, kemi A och svenska B sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering

Granskningen visar dock att lärarna i kemi A och historia A i viss utsträckning beskriver ett summativt tillvägagångssätt vid sammanvägningen av elevernas provresultat vid betygssättning. Med ett summativt tillvägagångssätt riskerar läraren att missa förändringar i elevens kunskapskvaliteter, vilket kan medföra att betygen blir felaktiga. Skolinspektionen vill därför särskilt påpeka vikten av att läraren i slutet av kursen gör en helhetsbedömning av elevens kunskaper och att helhetsbedömningen utgår från elevens kunskapskvaliteter vid bedömningstillfället.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Av intervjuer med lärare i historia A, kemi A och svenska B framkommer att lärarna sammanfattar och värderar elevernas kunskaper i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpning av betygskriterier i gymnasieskolan. Dock är kunskapen om lärarnas

möjligheter att, bortse från enstaka eller delar av betygskriterier för elever med bestående funktionsnedsättningar inte känd.

Lärare i historia A och svenska B sätter betyget Godkänt (G) på elever som uppfyller kursplanens samtliga betygskriterier för betygsnivån G. I intervjuer ger lärarna exempel på sammanvägningar som överensstämmer med föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan för betygsnivåerna Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG), att väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier kan väga upp brister i ett eller ett par betygskriterier. Avseende sammanvägningar för de olika betygsnivåerna på de tre kurserna följer lärarna huvudsakligen Skolverkets föreskrifter.

Granskningen visar att några av lärarna inte känner till den möjlighet som ges i 7 kap. 4 § gymnasieförordningen att vid betygssättning bortse från enstaka- eller delar av betygskriterier för elever med bestående funktionsnedsättningar. Enligt lärarna har man dock inte haft elever som varit aktuella för att tillämpa denna möjlighet.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Pererik Hagberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anette Nybom
Avdelningschef

Sten Svanholm
Undervisningsråd

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen (SFS 1992:394). I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier".

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2, nedan kallad Lpf 94), 2.5 Bedömning och betyg, står att betyg uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier.

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. 1 kap. 2 § första stycket i skollagen anger att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

2 kap. 9 § förordning om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygskriterier om särskilda skäl föreligger.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.